

УДК 343.163+347.963

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2019.7.16>

Окопник Олена Миколаївна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
e-mail: olenaokopnik@gmail.com
[https:// orcid.org/0000-0003-0598-0557](https://orcid.org/0000-0003-0598-0557)

Назарук Сергій Леонідович,
аспірант кафедри державно-правових дисциплін
та адміністративного права
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка,
заступник начальника відділу нагляду за додержанням
законів територіальними органами поліції
при провадженні досудового розслідування
та підтримання державного обвинувачення управління нагляду
у кримінальному провадженні
прокуратури Кіровоградської області
e-mail: nazaruk_sergey@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-0259-4378>

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ

Стаття присвячена проблематиці дослідження поняття та змісту адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури. У ній обґрунтовано актуальність даного питання та необхідність виокремлення його в окремий об'єкт дослідження.

Так, поняття «адміністративно-правового забезпечення» є необхідною складовою адміністративно-правової науки. Поряд з цим, незважаючи на достатньо популярне вживання вказаного поняття у низці робіт, де досліджувались питання адміністративно-правової проблематики, юридична наука до цього часу так і не виробила його однозначного визначення. Така ситуація жодним чином позитивно не впливає на результати наукових досліджень у яких використовується дане поняття. З огляду на вказану проблему, розкриття змісту «адміністративно-правового забезпечення» не тільки дозволить сформулювати понятійно-категоріальний апарат адміністративно-правової науки загалом, а й допоможе визначити зміст цього поняття зокрема.

Водночас, суть змісту адміністративно-правового забезпечення у роботі прокуратури полягає в адміністративній діяльності прокурорів та органів прокуратури завдяки реалізації норм адміністративного права, метою якого є здійснення належного і професійного підтримання прокурорами публічного обвинувачення в судах, забезпечення процесуального керівництва досудовим розслідуванням, а також реалізація інших функцій. Вказане стає можливим через встановлення адміністративно-правового статусу, забезпечення незалежності та деполітизації прокуратури, надання відповідних адміністративних послуг, виконавчо-розпорядчу діяльність та здійснення внутрішньо-організаційної роботи, засад юридичної відповідальності працівників прокуратури і соціальний захист прокурорів.

Разом з цим, незважаючи на свою важливість, зазначена проблематика до цього часу залишається практично не вирішеною на науковому рівні, а тому аналіз адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури, здійснений з урахуванням нових ідей і тенденцій розвитку суспільних відносин у даній сфері, допоможе визначити напрями удосконалення чинного законодавства, з метою підвищення ефективності діяльності органів прокуратури України.

Ключові слова: прокуратура, адміністративно-правове забезпечення, юрисдикція.

Okopnyk O., Nazaruk S. CONCEPTS AND CONTENTS OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT OF THE PROSECUTOR'S ACTIVITIES

The article is devoted to the problems of investigation of the concept and content of administrative and legal support of the prosecutor's office. It substantiates the relevance of this issue and the need to separate it into a separate object of study.

Thus, the concept of «administrative and legal support» is a necessary component of administrative and legal science. At the same time, despite the sufficiently popular use of this concept in a number of papers, where issues of administrative and legal issues were studied, the legal science has not yet made its unambiguous definition. Such a situation does not in any way positively affect the results of scientific research that uses this concept. In view of this problem, disclosing the content of

«administrative and legal support» will not only allow to form a conceptual and categorical apparatus of administrative and legal science in general, but also help to determine the meaning of this concept in particular.

At the same time, the essence of the content of administrative and legal support in the work of the prosecutor's office lies in the administrative activity of prosecutors and prosecutor's offices through the implementation of rules of administrative law, the purpose of which is the proper and professional support by prosecutors of public prosecution in the courts, ensuring the procedural guidance of pre-trial investigations. This becomes possible through the establishment of administrative and legal status, ensuring the independence and depoliticisation of the prosecutor's office, the provision of appropriate administrative services, executive activities and implementation of internal organizational work, the principles of legal responsibility of prosecutors and social protection of prosecutors.

At the same time, despite its importance, these issues remain practically unsolved at the scientific level, and therefore the analysis of the administrative and legal support of the prosecutor's office, taking into account new ideas and trends in the development of public relations in this field, will help to determine the directions of improvement. current legislation, in order to increase the efficiency of the activity of the Prosecutor's Office of Ukraine.

Key words: Prosecutor's Office, administrative and legal support, jurisdiction.

Постановка проблеми. Поняття «адміністративно-правового забезпечення» є надзвичайно важливою категорією для адміністративно-правової науки і свідченням цьому є ряд наукових праць у назвах яких воно використовується. При цьому, існують чисельні приклади використання поняття «механізму адміністративно-правового забезпечення» [5, с. 224; 6, с. 414; 12, с. 18; 22, с. 50-53].

І хоча наведений перелік не є вичерпним, він є достатнім для того, щоб хоча б частково проілюструвати широту «діапазону» застосування словосполучення «адміністративно-правове забезпечення», тим більше, зважаючи на те, що частина з наведених праць, у назвах яких використовується поняття «адміністративно-правового забезпечення» є захищеними дисертаційними дослідженнями. Серед них, дисертаційні дослідження [14, с. 227; 11, с. 190; 1, с. 210; 18, с. 17; 13, с.15].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження щодо змісту поняття адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури відсутні, що вкотре доводить актуальність цього питання.

Разом з тим, у контексті проблематики пов'язаної із захистом прав людини окремими вченими, у рамках сучасної, вітчизняної адміністративно-правової науки, досліджувалося загальне поняття адміністративно-правового забезпечення. Серед них: К.В.Степаненко, Н.С.Ракша, І.О.Ієрусалімова та інші [20, с. 229; 18, с. 17; 9, с. 205].

Мета статті – детальне, комплексне дослідження поняття та змісту адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури для пошуку шляхів вдосконалення цього напрямку роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. У теорії адміністративного права існують певні тенденції щодо юридичної природи адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури України. Так, професор М. К. Якимчук теорію управління в органах прокуратури розглядає згідно із забезпечувальним характером самої функції управління, яка є похідною від концептуальних уявлень про призначення й функціональний зміст діяльності прокуратури. Він вважає, що предметом управління в органах прокуратури є внутрішня взаємодія складників цієї системи – органів і посадових осіб, оскільки ізольовані дії учасників управлінського процесу не породжують управлінських відносин. Процес управління в органах прокуратури розкрито через відповідну характеристику функцій, форм і методів управління, управлінських відносин, стадій управлінського процесу. Обґрунтовується думка, що система принципів управління в органах прокуратури, у свою чергу, пов'язана з принципами організації діяльності та здійснення прокурорського нагляду [25, с. 32].

На думку М.Ю.Івчук, адміністративно-правовий статус органів прокуратури – це врегульований законодавством порядок створення, реорганізації, ліквідації цих органів, визначення функцій і завдань прокуратури та наділення їх необхідною компетенцією для виконання покладених державою на прокуратуру прав та обов'язків. Елементами адміністративно-правового статусу органу прокуратури України є юридично закріплені цілі, завдання й функції, компетенція, організаційно-структурний компонент і відповідальність. До основних характеристик адміністративно-правового статусу органів прокуратури належать такі: по-перше, він закріплюється адміністративно-правовими нормами; по-друге, його зміст становлять права й обов'язки; по-третє, він визначає місце прокуратури в системі органів державної влади; по-четверте, є засобом реалізації владних повноважень [7, с. 19].

В.В.Шуба зазначає, що адміністративно-правові відносини в діяльності органів прокуратури – це врегульовані адміністративно-правовими нормами суспільні відносини, які складаються під час як зовнішньої, так і внутрішньоорганізаційної діяльності органів прокуратури, одним з обов'язкових учасників яких є прокуратор або її посадова особа. До зазначеної категорії правовідносин зараховано питання, пов'язані з правотворчістю, проходженням служби, розглядом звернень громадян, реалізацією контрольних і наглядових повноважень [24, с. 20].

У свою чергу, О.С.Іщук довів, що правовим статусом органів прокуратури як суб'єкта адміністративної юрисдикції є регламентоване адміністративними нормами (в органічних законах про прокуратуру та судоустрій, кодексах та інших нормативно – правових актах) правове становище органів прокуратури, яке характеризується сукупністю елементів: місцем у державному механізмі, сукупністю повноважень, функціями, системою правових і соціальних гарантій прокурорської діяльності. До елементів адміністративної юрисдикції прокуратури вчений зараховує наступне:

- 1) участь органів прокуратури в провадженні у справах про адміністративні правопорушення;
- 2) прокурорський нагляд у сфері дисциплінарної відповідальності;
- 3) участь органів прокуратури у провадженні зі звернень громадян щодо дотримання процесуального порядку та особливостей розгляду й вирішення звернень громадян, а також процесуальні повноваження прокурора в певному виді провадження;
- 4) представництво органами прокуратури інтересів держави та громадянина в адміністративному суді, як представницьку функцію органів прокуратури звернення до адміністративного суду із заявами або позовами про захист інтересів громадянина, держави або про визнання незаконними правових актів, дій чи рішень органів і посадових осіб;
- 5) безпосередню участь прокурора в суді під час розгляду адміністративних справ;
- 6) внесення апеляційної або касаційної скарги чи заяв про їх перегляд за нововиявленими та винятковими обставинами й участь у цих переглядах [10, с. 20].

Поряд з цим, професор Є. М. Попович доводить, що організаційно-правовими чинниками управління органами прокуратури України є такі:

- 1) забезпечення незалежності й деполітизації прокуратури як необхідна умова її функціонування;
- 2) особливості юридичної відповідальності працівників прокуратури;
- 3) засади юридичної відповідальності працівників прокуратури;
- 4) робота з кадрами в органах прокуратури (професійно-орієнтаційна робота в органах прокуратури, добір, навчання та розстановка кадрів в органах прокуратури, проблеми проходження служби в органах прокуратури, перепідготовка й підвищення кваліфікації працівників прокуратури);
- 5) соціально – правовий захист працівників органів прокуратури [17, с. 32].

У своїй дисертаційній праці на тему: «Механізм адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина», яка була захищена І.О.Ієрусалімовою у 2006 році, характеризуючи стан наукової розробки поняття «забезпечення» остання зазначає, що: «В юридичній літературі термін «забезпечення» застосовується досить часто, але визначення щодо нього в правових та літературних юридичних джерелах ми поки що не маємо. Наприклад, Юридична енциклопедія не дає визначення забезпечення прав і свобод громадян, в ній ми знаходимо лише роз'яснення таких термінів, як «забезпечення виконання зобов'язань», «забезпечення доказів та забезпечення позову». У Великому юридичному словнику ми не знаходимо цього поняття взагалі» [9, с. 81-82].

У свою чергу, К. В. Степаненко у дисертаційній праці «Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод громадян України за кордоном», яка була захищена у 2009 році відмічає наступне: «...відмінність в аналізі термінології змістовного елемента, а також просте використання в тексті поняття «забезпечення», вказує про відсутність єдиного його формулювання і актуальність його розробки в сучасній юридичній літературі», а потім, до цього додає, що: «Аналіз законодавства України дозволяє зробити висновок, не набагато чим відмінний від попереднього, – поняття «забезпечення» використовується часто, однак його розуміння, здебільшого, домислюється тими, хто користується законом» [20, с. 34].

Разом з цим, якщо звернутись до Великого тлумачного словника сучасної української мови слово «забезпечити» означає створити надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось; захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки [2, с. 281].

Одним з перших, хто намагався сформулювати поняття «забезпечення» та визначити його зміст у рамках юридичної науки були вчені, які займалися проблемами «забезпечення прав людини» відносно різноманітних сфер життєдіяльності держави і суспільства. Основні сфери їх наукового інтересу переважно зосереджувалися в межах наук конституційного і адміністративного права. Враховуючи, що розглянуті нижче поняття значною мірою стосуються проблеми правового (конституційного, адміністративного) забезпечення прав людини і громадянина, ми маємо взяти до уваги тільки сутнісні характеристики феноменів «правове забезпечення» та «адміністративно-правове забезпечення», що були виявлені в процесі їх інтерпретації вченими – правниками [8, с. 37].

Переходячи до аналізу поглядів вчених на зміст поняття «правового забезпечення» не можна обійти своєю увагою позицію І.В.Ростовщикова, який концентрує увагу виключно на статичній стороні поняття «правового забезпечення» розуміючи його, лише, як гарантію. На його думку, суть такої гарантії відтворюється при створенні ефективних умов для реалізації індивідом своїх прав і свобод [19, с. 12].

Недоліком цього визначення є те, що воно не дає відповіді на питання, яким чином створюються дані ефективні умови. Автор лише констатує, що правове забезпечення полягає у створенні необхідних умов для реалізації особою своїх прав. Такий підхід до розуміння змісту поняття «правового забезпечення» не дає нам уявлення про його співвідношення з іншими правовими явищами, наприклад, такими як правове регулювання. Відомо, що за допомогою правового регулювання також створюються необхідні умови для реалізації права особи чи будь-яких інших прав. До того ж саме слово «правове» у словосполученні «правове регулювання» і «правове забезпечення» може вказувати на певний взаємозв'язок, що існує між цими поняттями [8, с. 38].

Зазначений недолік проявився і у визначенні поняття правового забезпечення, що було запропоноване В.О.Демиденком. Для якого «правове забезпечення» прав і свобод людини і громадянина означає сприяння реалізації прав і свобод людини та громадянина, їх охороні та захисту [4, с. 9].

Дещо в іншому ракурсі, до проблеми формулювання змісту поняття «правового забезпечення» намагався підійти А.Е.Олійник, який розкрив зміст поняття «правового забезпечення» через призму:

- а) створення сприятливих умов для реалізації громадянами свої прав;
- б) запобігання їх порушенню;
- в) відновлення порушених прав громадян [16, с. 16].

Український дослідник К.Г.Волинка зводить зміст поняття «правового забезпечення» прав і свобод людини до їх поваги, дотримання, визнання та гарантії [3, с. 5].

Інший вітчизняний дослідник О.І.Наливайко сприймає феномен «забезпечення» прав людини у ракурсі діяльності органів держави і місцевого самоврядування, громадських об'єднань і громадян із створення умов (гарантій) для правомірної та неухильної їх реалізації і захисту [15, с. 22].

Водночас, К.Б.Толкачев та А.Г.Хабібулін пропонують розглядати поняття «забезпечення» в двох значеннях:

- по-перше, як діяльність державних органів, громадських організацій, посадових осіб і громадян щодо здійснення своїх функцій, компетенцій, обов'язків з метою створення оптимальних умов для суворої, неухильної реалізації правових приписів та правомірного здійснення прав і свобод;

- по-друге, як підсумок, результат цієї діяльності, що виражається в реалізації правових приписів, прав і свобод громадян [21, с. 60].

У свою чергу, І.О.Ієрусалімова звертає увагу на те, що: «...забезпечення прав і свобод людини та громадянина передбачає створення належних умов їх реалізації. Якщо ми говоримо про це явище загалом, цебто піддаємо аналізу усю конструкцію забезпечення безвідносно до права, політики чи економіки, тоді потрібно було б характеризувати всі суспільні чинники, що системно впливають на реалізацію певних норм, які встановлюють права і свободи людини та громадянина. Водночас, наше завдання – виокремити з арсеналу забезпечувальних засобів лише ті, що відносяться до адміністративно-правових...» [9, с. 82].

Після вказівки на необхідність виокремлення, у рамках науки адміністративного права, саме адміністративно-правової природи феномену «забезпечення» І.О.Ієрусалімова пропонує власне розуміння того, що має в себе включати поняття «адміністративно-правового забезпечення» стосовно прав людини: «Таким чином, адміністративно-правове забезпечення передбачає насамперед регулювання за допомогою норм адміністративного права суспільних відносин, що виникають для та в процесі реалізації прав і свобод людини та громадянина, вплив на них за допомогою передбачених в законодавстві елементів. Крім того, для адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина важливим засобом виступає реалізація норм адміністративного права. Причому тут важливі усі способи реалізації і використання, коли громадянин сам скористується засобами реалізації та додержання і виконання норм, а особливо – застосування певних норм адміністративного права з метою надання можливості громадянину отримати право. Складовою частиною адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина є гарантії їх реалізації, під якими розуміються умови, засоби, способи, які забезпечують здійснення у повному обсязі і всебічну охорону прав і свобод особи...» [9, с. 83].

Розкривши змістовні характеристики поняття «адміністративно-правового забезпечення» прав і свобод людини та громадянина І. О. Ієрусалімова наводить авторську дефініцію терміна. На її думку «адміністративно-правове забезпечення» прав і свобод людини та громадянина представляє собою повноту регулювання з допомогою норм адміністративного права суспільних відносин, що виникають для та в процесі їхньої реалізації, а також надання з допомогою цих норм відповідних гарантій, які разом із іншими правовими та не правовими гарантіями створюють стійку систему можливостей користування правовими цінностями в державі [9, с. 84].

Частково із такою позицією погоджується Р. В. Ігонін, однак відзначає, що включення до складу поняття «адміністративно-правового забезпечення» зазначених вище складових, з одного боку, дозволяє більш чітко встановити «місцезнаходження» даного поняття стосовно системи ключових понять адміністративно-правової науки серед яких: «адміністративно-правове регулювання» і «реалізація адміністративно-правових норм», з іншого боку, включивши в зміст поняття «адміністративно-правового забезпечення» поняття «реалізації адміністративно-правових норм» та «гарантії реалізації прав людини і громадянина» І. О. Ієрусалімова акцентувала увагу на реальності «забезпечення», таким чином, трансформуючи це поняття із сфери можливого у сферу здійсненого, що загалом відповідає його сутнісним характеристикам. Проте, недоліком такого підходу до розуміння змісту поняття «адміністративно-правового забезпечення» є упущення з «виду» суб'єктів владних повноважень, які реалізують (застосовують) норми адміністративного права в своїй діяльності [8, с. 39].

Враховувавши думки наведених вище дослідників вказаного питання, ми розділяємо думку Р. В. Ігоніна, який вважає, що адміністративно-правове забезпечення – це регламентована адміністративно-правовими нормами діяльність суб'єктів державно-владних повноважень та встановлена адміністративно-правовими нормами система гарантій їх належного функціонування [8, с. 39].

Таким чином, вищевикладене дає можливість сформулювати такі узагальнення щодо адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури України:

1) за своєю сутністю прокурор – це державний чиновник, який здійснює обвинувачення відповідачів у кримінальних провадженнях від імені держави й деякі інші виключно публічні функції з метою захисту держави і громадян;

2) прокуратура в Україні є конституційним органом, який здійснює підтримання публічного обвинувачення в суді, організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням та вирішення відповідно до закону деяких інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними й іншими слідчими та розшуковими діями органів правопорядку з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства й держави;

3) норми адміністративного права, які зосереджені в органічних законах про прокуратуру, судову, кодексів та інших нормативно-правових актах, забезпечують діяльність прокуратури заради якісного і своєчасного підтримання прокурорами публічного обвинувачення в суді, організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, представництво інтересів громадянина або держави в суді, нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; нагляд за додержанням законів під час виконання судових рішень у кримінальних справах, а також під час застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, іншими словами, норми адміністративного права є вторинними забезпечувальними в діяльності прокуратури порівняно з кримінально-процесуальними нормами та нормами кримінального права, які є первинними (основними);

4) основою адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури України є адміністративно-правовий статус прокурорів та органів прокуратури;

5) невід'ємним складником в аналізованій сфері є адміністративно-правові відносини в діяльності органів прокуратури; питання забезпечення незалежності й деполітизації прокуратури; надання прокурорами своєрідних адміністративних послуг шляхом участі органів прокуратури у провадженні зі звернень громадян і представництво органами прокуратури інтересів держави та громадянина в адміністративному суді; здійснення розпорядчої діяльності шляхом видання Генеральним прокурором, прокурорами регіональних прокуратур нормативних актів; здійснення виконавчої діяльності шляхом участі органів прокуратури у провадженні у справах про адміністративні правопорушення, управління взаємодією органів прокуратури з громадськістю; засади юридичної відповідальності працівників прокуратури; внутрішньо-організаційна діяльність органів прокуратури, а саме робота з кадрами в органах прокуратури, засади та методологія оцінювання професійної діяльності прокурорів;

6) змістом адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури є система норм адміністративного права, основоположні засади (концепції, доктрини і принципи правового регулювання), адміністративно-правові відносини й адміністративний інструментарій (форми та методи адміністративної діяльності й адміністративні процедури), які в сукупності формують комплексний інститут адміністративного права, що наповнений численними вертикальними й горизонтальними зв'язками, поєднує однорідні суспільні відносини [23, с. 137–138].

Висновки. Отже, проаналізувавши роботи науковців, які в різний час вивчали проблематику поняття адміністративно-правового забезпечення та провівши власне дослідження цієї проблематики встановлено, що адміністративно-правове забезпечення діяльності прокуратури являє собою адміністративну діяльність прокурорів органів прокуратури на основі реалізації норм адміністративного права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Буханевич О. М. Адміністративно-правове забезпечення житлово-комунального господарства в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2009. 210 с.
2. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ: ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
3. Волинка К. Г. Механізм забезпечення прав і свобод особи: питання теорії і практики: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2000. 16 с.
4. Демиденко В. О. Утвердження і забезпечення конституційних прав та свобод людини й громадянина в діяльності міліції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Київ, 2002. 16 с.
5. Дубенко О. І. Адміністративно-правовий механізм забезпечення безпеки особи: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2009. 224 с.
6. Заросило В. О. Адміністративно-правовий механізм забезпечення участі працівників органів внутрішніх справ України в міжнародних миротворчих операціях: монографія / Акад. управ. МВС. Черкаси: Беденко В. П., 2009. 414 с.
7. Івчук М. Ю. Адміністративно-правовий статус органів прокуратури України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2011. 19 с.
8. Ігонін Р. В. Поняття адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції. *Адвокат*. 2011. № 1. С. 36–40.
9. Іерусалімова І. О. Механізм адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2006. 205 с.
10. Іщук О. С. Адміністративна юрисдикція органів прокуратури: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2011. 20 с.

11. Касараба Ю. Я. Адміністративно-правове забезпечення впровадження міжнародно-правових стандартів у діяльність органів міліції України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2009. 190 с.
12. Константинов С. Ф. Адміністративно-правовий статус іноземців в Україні та механізм його забезпечення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2002. 18 с.
13. Корнєєв Ю.В. Адміністративно-правове забезпечення особистої безпеки працівників податкової міліції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2002. 15 с.
14. Кузьменко О. О. Адміністративно-правове забезпечення менеджменту в державній податковій службі України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2008. 227 с.
15. Наливайко О.І. Правовий захист людини як предмет дослідження загальної теорії права. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. Київ, 2001. Вип. 12. С. 18–24.
16. Олейник А.Е. Совершенствование деятельности милиции по обеспечению конституционных прав неприкосновенности личности, жилища советских граждан и охраны их личной жизни: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Киев, 1986. 24 с.
17. Попович Є.М. Управління органами прокуратури України: організаційно-правові проблеми: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2010. 32 с.
18. Ракша Н.С. Адміністративно-правове забезпечення права громадян на освіту: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Львів, 2007. 17 с.
19. Ростовщиков И. В. Обеспечение прав и свобод личности в СССР: вопросы теории. *Издательство Саратовского университета*. Саратов. 1988. С. 117.
20. Степаненко К. В. Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод громадян України за кордоном: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Дніпропетровськ, 2009. 229 с.
21. Толкачев К. Б., Хабибулин А. Г. Органы внутренних дел в механизме обеспечения личных конституционных прав и свобод граждан: монография. Уфа: Уфимская ВШ МВД СССР, 1991. 168 с.
22. Хитра І. Я. Адміністративно-правовий механізм забезпечення банківської діяльності в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 7. С. 50–53.
23. Циганок С.В. Поняття і зміст адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури України. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 135–139.
24. Шуба В.В. Адміністративно-правові відносини в діяльності органів прокуратури України: загальнотеоретичні аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2007. 20 с.
25. Якимчук М.К. Організаційно-правові основи управління в органах прокуратури України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2002. 32 с.

REFERENCES:

1. Bukhanevich, O. (2009). *Administrativno-pravove zabezpechennya zhytlovo-komunal'noho hospodarstva v Ukrayini* [Administrative and legal support of housing and communal services in Ukraine] (*Candidate's thesis*). Kyiv. [in Ukrainian].
2. Busel, V. (2003). *Velykyy tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy*. Kiev: Perun. [in Ukrainian].
3. Volynka, K. (2000). *Mekhanizm zabezpechennya prav i svobod osoby: pytannya teorii i praktyky* [Mechanism of ensuring the rights and freedoms of the individual: questions of theory and practice] (*Extended abstract of Candidate's thesis*). Kyiv. [in Ukrainian].
4. Demidenko, V. (2002). *Utverdzheniya i zabezpechennya konstytutsiynykh prav ta svobod lyudyny y hromadyanyna v diyal'nosti militsiyi* [Adoption and maintenance of constitutional rights and freedoms of man and citizen in police activity] (*Extended abstract of Candidate's thesis*). Kyiv. [in Ukrainian].
5. Dubenko, O. (2009). *Administrativno-pravovyy mekhanizm zabezpechennya bezpeky osoby* [Administrative and legal mechanism for ensuring the security of a person] (*Candidate's thesis*). Irpin. [in Ukrainian].
6. Zarosilo, V. (2009). *Administrativno-pravovyy mekhanizm zabezpechennya uchasti pratsivnykiv orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrayiny v mizhnarodnykh myrotvorchykh operatsiyakh: monohrafiya*. Cherkasy. [in Ukrainian].
7. Ivchuk, M. (2011). *Administrativno-pravovyy status orhaniv prokuratury Ukrayiny* [Administrative and legal status of the Prosecutor's Office of Ukraine] (*Extended abstract of Candidate's thesis*). Kyiv. [in Ukrainian].
8. Igonin, R. (2011). *Ponyattya administrativno-pravovoho zabezpechennya funktsionuvannya systemy sudiv zahal'noyi yurysdyktsiyi*. *Advokat – Lawyer*, 1, 36-40. [in Ukrainian].
9. Ierusalimova, I. (2006). *Mekhanizm administrativno – pravovoho zabezpechennya prav i svobod lyudyny ta hromadyanyna* [the mechanism of administrative and legal support of human and citizen's rights and freedoms] (*Candidate's thesis*). Kyiv. [in Ukrainian].
10. Ishchuk, O. (2011). *Administrativna yurysdyktsiya orhaniv prokuratury* [Administrative jurisdiction of prosecutor's offices] (*Extended abstract of Candidate's thesis*). Kharkiv. [in Ukrainian].
11. Kasaraba, Yu. (2009). *Administrativno-pravove zabezpechennya vprovadzhennya mizhnarodno-pravovykh standartiv u diyal'nist' orhaniv militsiyi Ukrayiny* [Administrative and legal support for the

implementation of international legal standards in the activities of the police of Ukraine] (*Candidate's thesis*). Kyiv. [in Ukrainian].

12. Konstantinov, S. (2002). Administratyvno-pravovyy status inozemtsiv v Ukrayini ta mekhanizm yoho zabezpechennya [Administrative and legal status of foreigners in Ukraine and the mechanism for its provision] (*Extended abstract of Candidate's thesis*). Kyiv. [in Ukrainian].

13. Korneev, Y. (2002). Administratyvno-pravove zabezpechennya osobystoyi bezpeky pratsivnykiv podatkovoyi militsiyi [Administrative and legal support of personal safety of tax militiamen] (*Extended abstract of Candidate's thesis*). Irpin. [in Ukrainian].

14. Kuzmenko, O. (2008). Administratyvno-pravove zabezpechennya menedzhmentu v derzhavniy podatkoviy sluzhbi Ukrayiny [Administrative and legal support of management in the State Tax Service of Ukraine] (*Candidate's thesis*). Irpin. [in Ukrainian].

15. Nalyvayko, O. (2001). Pravovyy zakhyst lyudyny yak predmet doslidzhennya zahal'noyi teorii prava. Derzhava i pravo. *Yurydychni i politychni nauk – State and law. Law and Political Science*, 12, 18-24. [in Ukrainian].

16. Oleynik, A. (1987). overshenstvovaniye deyatelnosti militsii po obespecheniyu konstitutsionnykh prav neprikosnovennosti lichnosti, zhilishcha sovetskikh grazhdan i okhrany ikh lichnoy zhizni [Improving the activities of the police to ensure the constitutional rights of the inviolability of the person, home of Soviet citizens and the protection of their personal lives] (*Extended abstract of Candidate's thesis*). Kiev. [in Russian].

17. Popovich, Je. (2010). Upravlinnya orhanamy prokuratury Ukrayiny: orhanizatsiyno-pravovi problem [Management of the Prosecutor's Office of Ukraine: organizational and legal problems] (*Extended abstract of Doctor's thesis*). Kharkiv. [in Ukrainian].

18. Raksha, N. (2007). Administratyvno-pravove zabezpechennya prava hromadyan na osvitu [Administrative and legal support of citizens' right to education] (*Extended abstract of Candidate's thesis*). Lviv. [in Ukrainian].

19. Rostovschikov, I. (1988). bespecheniye prav i svobod lichnosti v SSSR: voprosy teorii. *Izdatel'stvo Saratovskogo universiteta – Publishing house of the Saratov University*, 117. Saratov. [in Russian].

20. Stepanenko, K. (2009). Administratyvno-pravove zabezpechennya prav i svobod hromadyan Ukrayiny za kordonom [Administrative and legal support of the rights and freedoms of Ukrainian citizens abroad] (*Candidate's thesis*). Dnipropetrovsk. [in Ukrainian].

21. Tolkachev, K., & Khabibulin, A. (1991). Organy vnutrennikh del v mekhanizme obespecheniya lichnykh konstitutsionnykh prav i svobod grazhdan: monografiya. Ufa: Ufa Higher School of Internal Affairs of the USSR. [in Russian].

22. Hitra, I. (2009). dministratyvno-pravovyy mekhanizm zabezpechennya bankivs'koyi diyal'nosti v Ukrayini. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 7, 50-53. [in Ukrainian].

23. Tsyganok, S. (2018). onyattya i zmist administratyvno-pravovoho zabezpechennya diyal'nosti prokuratury Ukrayiny. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 11, 135-139. [in Ukrainian].

24. Shuba, V. (2007). Administratyvno-pravovi vidnosyny v diyal'nosti orhaniv prokuratury Ukrayiny: zahal'noteoretychni aspekty [Administrative and Legal Relations in the Activity of the Prosecutor's Office of Ukraine: General Theoretical Aspects] (*Extended abstract of Candidate's thesis*). Kharkiv. [in Ukrainian].

25. Yakimchuk, M. (2002). Orhanizatsiyno-pravovi osnovy upravlinnya v orhanakh prokuratury Ukrayiny [Organizational and legal bases of management in bodies of prosecutor's office of Ukraine] (*Extended abstract of Doctor's thesis*). Kyiv. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23.09.2019